OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointi:
Äidinkieli ja kirjallisuus

2.11.2023

Minna Harmanen, suomen kieli ja kirjallisuus
Sanna Voipio-Huovinen, suomi toisena kielenä ja kirjallisuus
Minna Tuomela

Opetushallitus

Tässä esityksessä

- Kriteerityön taustaa
- Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen lukuvuosiarviointi 6. luokalla
  - Suomen kieli ja kirjallisuus
  - Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus
- Tukimateriaali: https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/6-vuosiluokan-lukuvuosiarviointi-aidinkieli-ja-kirjallisuus / https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetus/aidinkieli-ja-kirjallisuus-perusopetuksessa
- Yleistä arvioinnista
- Neuvontaa: perusopetus@oph.fi

Diat ja tukimateriaalit julkaistaan Opetushallituksen verkkosivuilla.

Webinaarin aikana voi kirjoittaa kommentteja ja kysymyksiä chatiin.

Webinaaritallenne on katsottavissa kahden viikon ajan verkkosivuilla.

Tukimateriaali: Äidinkieli ja kirjallisuus – 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointi

- Arviointi perustuu tavoitteisiin ja osaamisen kuvauksiin
- Paikallisesti valitut tavoitteet arvioinnissa
- Kokonaisarviointi ja kompensaatioperiaate
- Työskentely ja työtavat arvioinnin kannalta
- Kriteerien rakenne ja jatkumot
- Tavoitealueiden ja tavoitteiden yhdisteleminen
- Esimerkkejä arvioitavista töistä ja työtavoista
- Numeroarviointi vai sanallinen arviointi

https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/6-vuosiluokan-lukuvuosiarviointi-aidinkieli-ja-kirjallisuus

Opettajan arviointiosaamisen kehittäminen

- Miten luonnehtisit itseäsi arvioijana? Miten suhtaudut arviointiin?
- Miten keräät tietoa oppilaiden osaamisesta? Mitä erilaisia arviointimenetelmiä käytät (perinteiset kynä-paperikokeet, toiminnalliset kokeet, näytöt, portfoliot, näyttelyt, suulliset kokeet, vertaisarviointi, itsearviointi)?
- Millaista palautetta annat oppilaille numeron lisäksi?
- Miten otat huomioon seuraavat mahdollisesti arviointiin vaikuttavat seikat: oppilaan tausta (esim. maahanmuuttotausta, sosioekonominen tausta), sukupuoli; erityisen tuen tarve; runsaat poissalot?
- Miten otat huomioon arvioinnissa oppilaiden asenteiden, mielenkiinnon ja arvojen merkityksen?
- Miten käytät arviointitietoa opetuksen kehittämisessä?
- Millaista arviointiin liittyvää keskustelua käydään koulussanne? Millaisia yhteisiä linjauksia olette tehneet?

Opetushallitus julkaisi 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteerit 18.1.2023 ja ne otettiin käyttöön 1.8.2023

- Uudistustyötä tehtiin yhdessä asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa.
- Tavoitteena lisätä arvioinnin yhdenvertaisuutta sekä arvosanojen vertailukelpoisuutta.
- Täsmennetyt osaamisen tason kuvaukset on siirretty / siirretään paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.
- Toimeenpanon tuki on alkanut 6. vuosiluokan lukuvuosiarviointiin syyskuun aikana tukimateriaalien julkaisemisella, koulutukset järjestetään marraskuussa 2023.
- Koulutusten sisältöihin ja aikatauluihin voi tutustua OPH.fi-sivustolla: Apua arviointiin.
- Koulutukset löytyvät myös OPH:n tapahtumakalenterista hakusanalla Apua arviointiin.

Arviointi ja arviointikriteerit

Arvioinnin toisiaan täydentävät, lakisääteiset tehtävät

FORMATIIVINEN ARVIOINTI

Ohjata ja kannustaa oppimista sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja

(PoL 628/1998, 22§)

Määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet

(PoA 852/1998, 10§)

SUMMATIIVINEN ARVIOINTI

Lukuvuosiarviointi 6. luokalla

Arvioinnin yleisiä periaatteita

- Oppilaalle kerrotaan, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan. Arvioida voidaan vain sitä, mitä on opetettu.

- **Lukuvuosiarviointi** tehdään suhteessa opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin tavoitteisiin. **6. luokan lukuvuosiarvioinnissa** käytetään arvioinnin kriteerejä.

Arvosanan ei pitäisi olla yllätys oppilaalle!

Yhdenvertaisuus

Suunnitelmallisuus ja johdonmukaisuus

Perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Avoimuus, yhteistyö, osallisuus (opettaja tai opettajat yhdessä)

Monipuolisuus

Oppilaan ikäkauden ja edellytysten huomioon ottaminen

Äidinkieli ja kirjallisuus: 15 tavoitetta, joille osaamisen kuvaukset

Tavoitteet ovat tuttuja!

Miten lähestyä kuvauksia ja miten hyödyntää niitä oppimisen tukena? Miten opetuksessa toteutetaan opetuksen tavoitteita? Millaisin tehtävin oppimista voi arvioida?

Opetuksen tavoite	Sisältö-alue	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	Oppilas on lukenut osan sovituista kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.

Oppiaineiden tavoitteet, sisällöt ja kriteerit: perusteet ja paikallinen opetussuunnitelma

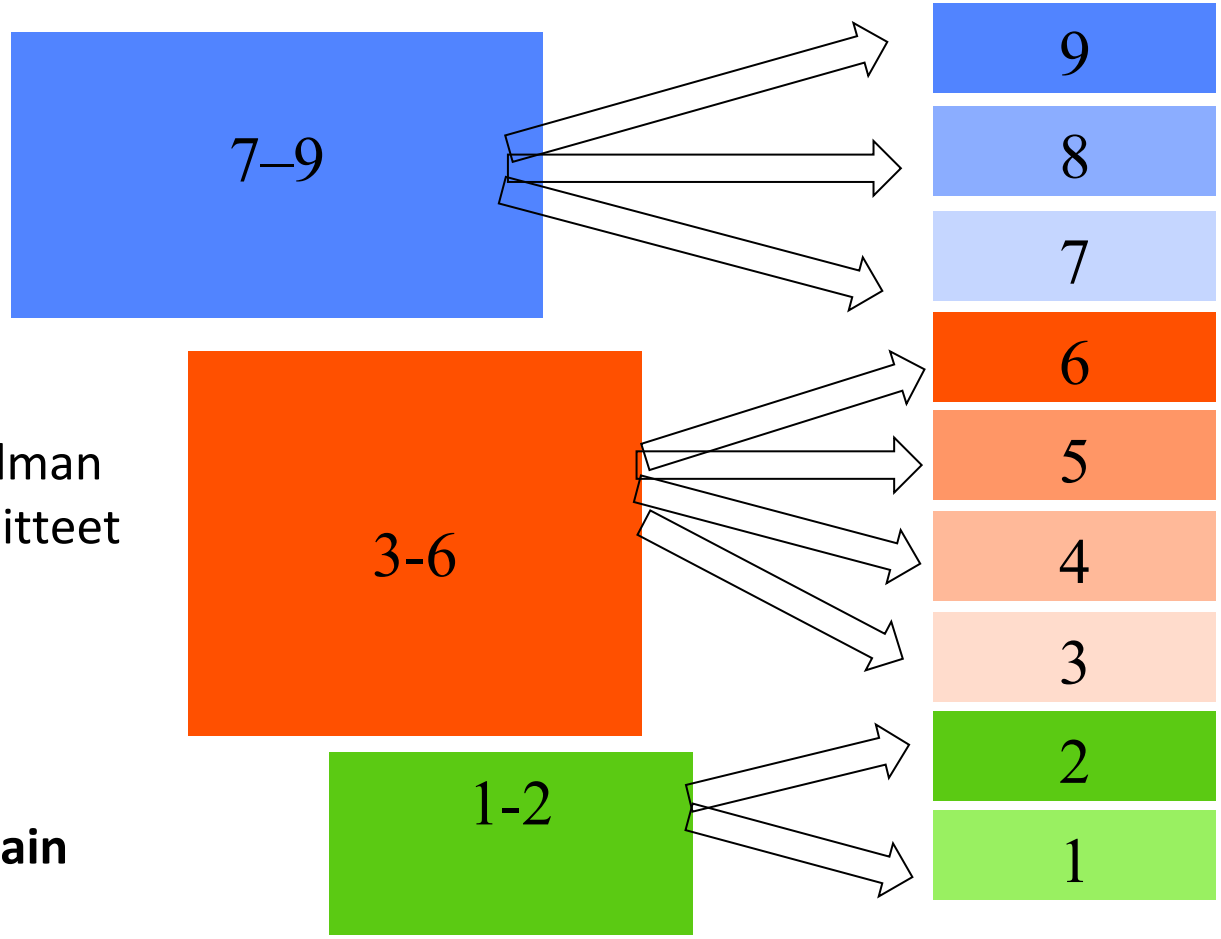

Päättöarvioinnin kriteerit – koko vuosiluokkakokonaisuuden osaaminen

6. vuosiluokan kriteerit – VAIN 6. luokan tavoitteet ja osaaminen

Opetussuunnitelman perusteissa tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet määritelty **vuosiluokka-kokonaisuuksittain**

Paikallisessa opetussuunnitelmassa tavoitteet ja sisällöt määritelty perusteiden pohjalta **jokaiselle vuosiluokalle**

Tavoitteet ja arvioinnin kohteet osaamisen kuvausten lähtökohtana

Opetuksen tavoite (2014 perusteet)	Sisältöalue (2014 perusteet)	Arvioinnin kohde (2014 perusteet)	Opetuksen tavoitteen pohjalta luotu oppilaan **oppimisen tavoite** (osaaminen 6. vuosiluokan päättyessä)	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5 (uusi)	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7 (uusi)	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8 (2014 perusteet)	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9 (uusi)
Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta…	S1-S3		Oppilas oppii…	Oppilas osaa…	Oppilas osaa…	Oppilas osaa…	Oppilas osaa…

Oppimisen tavoite ilmaisee **lukuvuoden 6** tavoitteen kaikille oppilaille

Osaamisen kuvaukset ilmaisevat osaamista, joka on kunkin arvosanan saamisen edellytys

Lukuvuosiarvioinnin kriteerien reunaehtoja

- **POPS2014** opetussuunnitelman perusteisiin ei ole tehty muutoksia oppiaineiden opetuksen tavoitteisiin eikä keskeisiin sisältöalueisiin vuosiluokilla 3–6
- Lukuvuosiarvioinnin kriteerit on muodostettu olemassa olevien opetuksen tavoitteiden, arvioinnin kohteen sekä oppiaineiden keskeisten sisältöjen pohjalta
- Uudistettu arviointiluku 6: ”Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa” (julkaistu 10.2.2020)
  - Arvioinnin yleiset periaatteet
  - Lukuvuosiarvosana on oppiaineen oppimäärän tavoitteiden ja kriteerien perusteella muodostettu **kokonaisarviointi**
  - Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta **voi kompensoida hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta**

Osaamisen kuvausten lähtökohtia

- Perusopetuksessa on **kaikille oppilaille yhteiset tavoitteet**, joiden suunnassa opetus ja oppiminen toteutuu
- Osaamisen kuvaukset ilmaisevat tietyn arvosanan saamisen edellyttämää osaamisen tasoa. **Osaamisen kuvaukset eivät ole eri tasoisia tavoitteita.**
- Oppiaineen opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt on vuosiluokittain tarkennettu paikallisessa opetussuunnitelmassa
- Opetuksen tavoitteista on johdettu **oppilaan oppimisen tavoitteet, oppimisen tavoitteita ei kohdenneta vuosiluokittain**
- Lukuvuosiarvioinnin osaamiskuvausten laadinnassa on muokattu paikoin sekä **arvioinnin kohdetta** että **arvosanan 8 kriteeriä** eli hyvän osaamisen tason kuvausta

→ Pyrkimys yksiselitteisyyteen ja yhdenvertaisuuteen

Arvioinnin kriteerien kompensaatioperiaate ja tavoitteiden erilaiset laajuudet

- Paremman osaamisen tason saavuttaminen jonkin tavoitteen osalta voi **kompensoida** hylätyn tai heikomman suoriutumisen jonkin muun tavoitteen osalta.
- Kaikki opetuksen tavoitteet ovat yhtä tärkeitä, mutta tavoitteisiin voidaan opetuksessa pyrkiä monella eri tavalla. Osa tavoitteista on kumuloituvia prosessi- tai taitotavoitteita, osa taas selkeästi tiettyyn sisältöön viittaavia.
- Opetuksen tavoitteet kohdennetaan vuosiluokittain paikallisesti. Tällöin lukuvuosiarvioinnissa otetaan huomioon kyseiselle vuosiluokalle kohdennetut tavoitteet. Osaa oppiaineiden tavoitteista käsitellään kaikilla vuosiluokilla, osaa ehkä vain yhdellä vuosiluokalla.
- Oppiaineen kaikki tavoitteet huomioidaan opetuksessa ja arvioinnissa.

Äidinkieli ja kirjallisuus: tavoitealueet

Tavoitealueet - > osaamisen monipuolinen arviointi

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Tekstien tulkitseminen

Tekstien tuottaminen

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

S2-oppimäärässä lisäksi: Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena

Kielitieto ja kirjallisuuden tuntemus sekä oppimisen reflektoinnin taidot tekstien tulkitsemisen, tuottamisen ja vuorovaikutusosaamisen yhteydessä

Eritasoisten osaamisten kuvausten jatkumot

- ”Ohjatusta” toiminnasta itsenäiseen
- Yksinkertaisesta kompleksiseen
- Konkreettisesta abstraktiseen
- Tutusta uuteen, vieraaseen
- Yksittäisestä laajaan, useaan
- Kumulatiiviset jatkumot
- Kognitiivisesti ”matalasta” vaativaan (nimeämisestä soveltamiseen ja uuden luomiseen)

Luukka 2020, esitys kriteerityöpajassa

T14: Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen

- 5: - - Oppilas on lukenut jonkin kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.
- 7: - - Oppilas on lukenut osan sovituista kaunokirjallisista ja tietoteoksista.
- 8: - - Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset.
- 9: - - Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä.

T4: Vuorovaikutustaitojen kehittäminen

- Arvosana 5: Oppilas osaa nimetä jonkin viestinnällisen vahvuutensa tai kehittämiskohteensa.
- Arvosana 7: Oppilas osaa kuvata itseään viestijänä ja nimetä muutaman vahvuutensa ja kehittämiskohteen.
- Arvosana 8: Oppilas osaa kuvata vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan viestijänä.
- Arvosana 9: Oppilas osaa arvioida omia viestintätaitojaan.

Esimerkkejä suomen kielen ja kirjallisuuden kriteereissä käytetyistä verbeistä 6. luokan kriteereissä

Arvosana 5: Oppilas osaa…

- **tunnistaa**, **etsiä**, **tehdä** (havaintoja)
- **osallistua**
- **toimia**
- **käyttää**
- **selostaa, kertoa**
- **nimetä**
- **kuunnella, lukea, kirjoittaa**
- **ilmaista**
- **ideoida, tuottaa**

Oppilas ”osaa tehdä” -muotoilu!

Arvosana 9: Oppilas osaa…

- **valita**
- **muokata**
- **kuvata, kuvailla**
- **mukauttaa**
- **eritellä**
- **otsikoida, jaksottaa**
- **pohtia**
- **arvioida**
- **ottaa vastaan, antaa** (palautetta)

Työskentelyn arviointi äidinkielessä ja kirjallisuudessa

- Työskentely liittyy vahvasti oppiaineen luonteeseen ja on osa **oppiaineiden arviointia**.
- Perustuu oppiaineessa asetettuihin **työskentelytaitojen tavoitteisiin**.
- Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana osana oppiaineita kehittyvää taitoa
  - työskennellä **itsenäisesti ja yhdessä** (T1-3, T6, T10-12)
  - suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään T4-5, T10, T12)
  - **toimia vastuullisesti** ja parhaansa yrittäen (T1-2, T12)
  - toimia rakentavasti **vuorovaikutuksessa** (T1-2).
- **Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.**

T12, 7: Oppilas osaa ohjatusti suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä yksin että ryhmässä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärää opiskelevien oppilaiden arviointi

Huomioitavaa maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arvioinnissa

- **sanallista arviota voidaan käyttää** (päättöarviointia lukuun ottamatta) myös 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa
- lukuvuositodistuksessa voi olla sekä sanallisia arvioita että numeroarviointia
- arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso *koulun opetuskielessä* sekä arvioinnin kohteena olevan *oppiaineen tiedonalan kielessä*
- **arvioinnin *monipuolisuus* painottuu**, kun oppilaan äidinkieli on muu kuin koulun opetuskieli; työskentelyn havainnointi, osaamisen osoittaminen muulla kuin opetuskielellä > HUOM! Ei suoraa kääntämistä, vaan oma kieli tai muu kieli tukena
- mietittävä, **mikä osuus kielellä on osaamisen osoittamisessa** > kriteerien tarkastelu > esim. MA T3, arvosana 9: Oppilas osaa *kuvailla* ja *selittää*, mistä hänen oppimiensa asioiden väliset yhteydet johtuvat. HI T11, arvosana 7: Oppilas *kuvailee* mahdollisia syitä menneisyyden ihmisen toiminnalle.
- voidaan arvioida vain sitä, mitä on opetettu: oppilasta ei voi "sakottaa", jos opetus ei ole ollut kielitietoista

Mikä on maahanmuuttotaustaisen oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä?

- Selvitä, mikä on maahanmuuttotaustaisen oppilaasi
  - koulussa oloaika Suomessa
  - koulunkäyntitausta muutoin
  - kiel(t)enopiskelutausta
  - äidinkieli/äidinkielet
- Tee arviointiyhteistyötä S2-opettajan ja muiden opettajien kanssa – myös oman äidinkielen opettajan kanssa!

Miten kauan suomen oppiminen kestää ja miten suomen taito etenee?

Uuden kielen oppimisen kesto

- **Sosiaalisen kielitaidon (arkikieli)** oppiminen vie oppijasta riippuen **6 kk - 2 vuotta.**
- **Oppiaineiden eli tiedonalojen kielten (akateemisen kielen)** omaksuminen kestää **5 - 7 vuotta** (Cumminsin arvio englannin perusteella), suomen kielen opettajien kokemuksen mukaan 5 - 8 vuotta.
- Suomen tiedonalojen kielten omaksuminen voi kestää kotoutumisen venyessä jopa 10 vuotta.

Kielitietoinen opetus on avainasemassa suomea opettelevien ja kaikkien oppilaiden opettamisessa!

Lähde:

Cummins, Jim 1996. Negotiating Identities: Education for Empowerment in a Diverse Society. Toronto: CABE, s. 62-63.

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden monipuolisia arviointikäytänteitä

- **Kielitietoinen aineenopetus – ainetietoinen S2-opetus**
  - reaaliaineiden oppimistehtäviä, oppimispäiväkirjoja ja portfolioita voidaan tehdä myös S2-opetuksessa
  - kokeiden rakenteiden harjoittelu S2 -opetuksessa, sovitetut versiot, joissa käsitteitä on avattu
- yhdessä sovitut tekstitaidon tavoitteet luokka-asteittain, yhteinen havainnointi
- käsitekartat, käsitteiden määrittelytehtävät kaikissa reaaliaineissa
- keskustelu, suullinen arviointi
- tiedon järjestämistehtävät, sanastoon ja nimeämiseen perustuvat arviointitehtävät

Erilaisia arviointikeinoja

- [ ] **Mahdollistan oppilaan kielellisten resurssien huomioimisen ja hyödyntämisen.**
- [ ] **Mahdollistan oppimisen ja osaamisen osoittamisen eri tavoin ja tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisin keinoin:**

→ **Pohdin, missä asemassa kieli on osaamisen osoittamisessa.**

HUOM!
Työskentelyn arviointi painottuu, kun kielitaito ei ole riittävä osaamisen osoittamiseen.

Mahdollistan osaamisen osoittamisen:

- portfoliolla
- oppimispäiväkirjalla
- esitelmällä (suullinen, kirjallinen, digitaalinen)
- projektityöllä
- suullisella kokeella, suullisella näytöllä
- sarjakuvalla tai muulla visuaalisella tuotoksella
- lunttilappukokeella
- open book -kokeella, jossa materiaalit ovat mukana kokeessa
- kotikokeella
- kotona tehtävillä palautettavilla tehtävillä
- kokeeseen vastaamalla eri kielellä
- parikokeella
- ryhmäkokeella
- sähköisellä kokeella
- toiminnallisilla harjoituksilla
- keskustelulla
- kirjoitelmalla tai esseellä

Järjestelyjä koetilanteisiin:

- selkeä ja ymmärrettävä kieli arviointimateriaalissa
- tehtävänymmärrys on varmistettu
- koe osissa (esim. yksi kysymys kerrallaan)
- Kokeessa on vähennetty kielen vaikutusta:
  - Keskeiset termit on alleviivattu.
  - Moniosaiset kysymykset on numeroitu.
  - Tehtävät on selkokielellä.
  - monivalintakysymyksiä
  - yhdistelytehtäviä
- apuvälineet esim.
  - kääntäjä
  - kuvahaku
  - sanalistat (keskeiset käsitteet)
  - kuva-sanalistat
  - valmiit kaavat

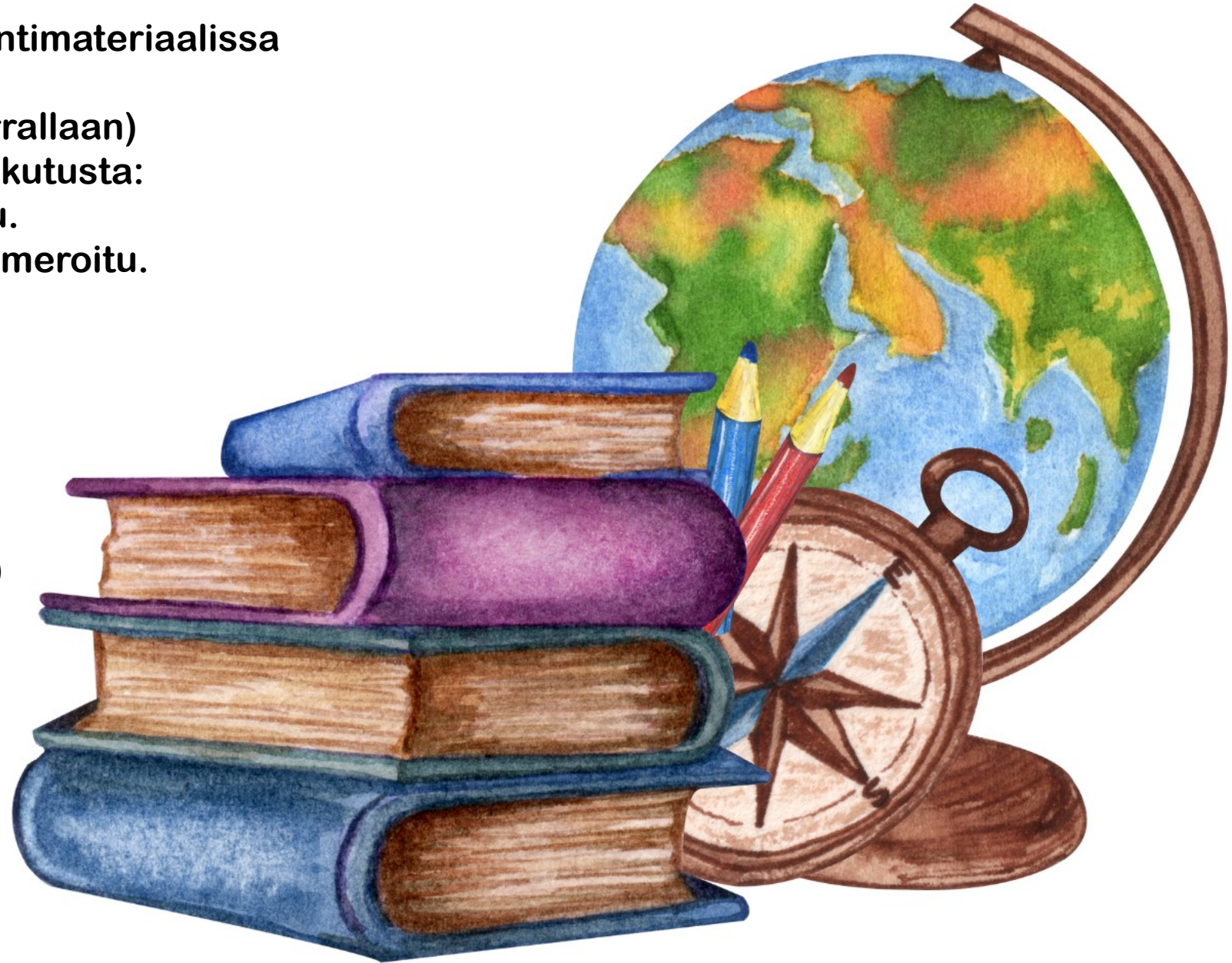

Miten arvioida vasta auttavasti tai vähän opetuskieltä puhuvaa oppilasta?

- Monipuolisesti: Käyttämällä apuna kuvia, piirtämistä, oppilaan kaikkia kielellisiä resursseja, täydennystehtäviä, yhdistämistehtäviä, sanaston tunnistamistehtäviä jne. Työskentelyn merkitystä kannattaa nostaa esille silloin, kun oppilas on opiskellut opetuskieltä vasta vähän aikaa eikä hän ole vielä oppinut tiedonalan kieltä.
- Arviointimenetelmistä kannattaa antaa tietoa myös huoltajille. Esim. pelilliset tai parityönä tehtävät kokeet eivät ole tuttuja monissa maissa.

Huomioi maahanmuuttotaustaisen oppilaan kielitaidon taso tiedonalan kielessä

- *yleinen* tiedonalan kieli: vaativat kielen rakenteet teksteissä (esim. lauseenvastikkeet), tietyt tekstilajit oppiaineissa (esim. esseevastaus, selostus), tietyt verbit, kuten esim. arvioida, tarkastella, muodostaa, koostua…
- *erityinen* tiedonalan (=oppiaineen) kieli: arkikielestä poikkeavat sanojen merkitykset , erilaistunut sanasto, tekstilajit ja niiden kielen rakenne (esim. käsitemäärittely on tärkeää biologiassa, kokeen selostaminen kemiassa jne.)

MÄÄRITELLÄÄN SEURAAVAKSI NÄITÄ SOLUBIOLOGIAN KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ…

TÄRKEIMPIÄ SOLUELIMIÄ OVAT MITOKONDRIOT, JOTKA VAPAUTTAVAT SOLUHENGITYKSESSÄ SOKERISSA OLEVAA ENERGIAA SOLUN ERI TARPEISIIN.

Sanallinen arviointi 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnissa, koskee kaikkia alakoulun luokkia

- Numeroarvioinnin käyttäminen perusopetuksessa annettavissa todistuksissa **4. vuosiluokalta alkaen on pääsääntö**, josta on kuitenkin mahdollista **poiketa** niiden **oppilaiden arvioinnissa, joiden äidinkieli on muu kuin opetuksessa käytettävä kieli**. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luku 6.11.1).
- Sanallista arviointia voidaan siis käyttää numeroarvioinnin sijaan vuosiluokilla 1–9 **päättöarviointia lukuun ottamatta maahanmuuttotaustaisten oppilaiden** lukuvuositodistuksissa ja mahdollisissa välitodistuksissa. Todistuksissa voidaan käyttää erilaisia sanallisia asteikkoja. Sanallisesta arviosta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut hyväksytysti oppiaineen tavoitteet. Oppilaan osaamista voidaan joissakin oppiaineissa tarpeen mukaan arvioida sanallisesti todistuksessa, jossa muuten opetuksen järjestäjän päätöksen mukaisesti annetaan numeroarvosanoja. Jos numeerinen arviointi ei jostain syystä ole tarkoituksenmukaisin ratkaisu oppilaan osaamisen arvioinnin kannalta, voidaan palata sanalliseen arviointiin.

6. vuosiluokan lukuvuosiarviointi: äidinkieli ja kirjallisuus | Opetushallitus (oph.fi)

Miten koteihin viestitään arvioinnista?

Arvioinnin tehtävät

- Huoltajalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta oppilaan arviointiin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Arvioinnin periaatteet

Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

- Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Tämä edellyttää vuorovaikutusta opettajan, oppilaan ja huoltajan kesken sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamisen edistämiseksi. Arvioinnin toteuttamiseen liittyy oppilaiden osallisuuden mahdollistaminen, vahvuuksien tunnistaminen ja kannustaminen.

Paikallisesti päätettävät asiat

- (Lisäksi) opetuksen järjestäjä täsmentää paikallisessa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:
  - yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- **Keskeistä tavoitteiden avaaminen oppilaalle ja huoltajalle: mitä pitää osata?**
- **Käytä tarvittaessa tulkkia palaverissa huoltajien kanssa – huoltajatkin opiskelevat suomalaista koulujärjestelmää, joka on heille uusi**

Arviointi, eriyttäminen ja oppimisen tuki

Oppimäärä yksilöllistetään vasta, kun oppilas ei tuetustikaan näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.

Oppilas saa tukea opintoihin **eriyttämisellä, tukiopetuksella, osa-aikaisella erityisopetuksella, erityisellä tuella**

Osaamisen tasoa arvioidaan suhteessa **yleisen oppimäärän tavoitteisiin** OPS-perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Oppilas opiskelee oppimis-suunnitelmassa määriteltyjen oppiaineen **erityisten paino-alueiden mukaisesti**.

Osaamisen tasoa arvioidaan suhteessa **yleisen oppimäärän tavoitteisiin** OPS-perusteissa määriteltyjä arviointikriteereitä käyttäen.

Oppilas opiskelee **yksilöllistetyn oppimäärän mukaan** yhdessä tai useammassa oppiaineessa.

Osaamisen tasoa arvioidaan suhteessa **yksilöllistettyihin tavoitteisiin** (HOJKS). OPS-perusteissa määriteltyjä arviointikriteerejä ei käytetä.

Oppimäärän yksilöllistäminen

- mikäli edes oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei tuesta huolimatta ole oppilaalle mahdollista, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää
- oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin, kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa.
- **Seuraavat seikat eivät sellaisenaan voi olla syynä oppimäärän yksilöllistämiseen**
  - **kieli- ja kulttuuritausta > S2-oppimäärän joustavuus mahdollistaa yksilöllisen opiskelun ilman yksilöllistämistä**
  - poissaolot
  - motivaation puute
  - puutteellinen opiskelutekniikka
  - käyttäytymisen haasteet

Vapauttaminen oppiaineen opiskelusta

- mikäli oppilas on perusopetuslain 18 §:ssä[1] tarkoitetulla päätöksellä vapautettu kokonaan jonkin perusopetuksen oppimäärään kuuluvan oppiaineen opiskelusta, ei tätä oppiainetta arvioida
- oppiaineen opiskelusta vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt ja sen tulee perustua jokaisen oppilaan osalta yksilölliseen ratkaisuun
- maahanmuuttotaustainen oppilas voidaan vapauttaa jonkin oppiaineen opiskelusta 18 §:n 2 momentin nojalla: *perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*

> HUOM! Vähimmäisvuosiviikkotuntimäärän tulee täyttyä

- [1] Perusopetuslaki 18 § 1 mom.

Näkökulmia vieraan ja toisen kotimaisen kielen opiskeluun

- Maahanmuuttotaustaisen oppilaan tilanne on erityisen vaativa, jos hän siirtyy valmistavasta opetuksesta perusopetukseen ylemmillä luokilla eikä hänellä ei ole ollut lainkaan A-kielen (yleensä englanti) opintoja
    - tällaisessa tilanteessa kielten opiskelun pääpaino on syytä asettaa suomen kielen ja A-kielen opiskeluun; oppilaalla on paljon opiskeltavaa A-kielessä, jotta hän pystyisi kaiken muun uuden opittavan ohessa saavuttamaan vuosiluokkatasonsa oppimisen tavoitteet edes tyydyttävällä tasolla
    - ylemmillä luokilla korostuu kielitaidon – sekä opiskelukielen ja tiedonalojen kielten - merkitys jatko-opintojen kannalta
- Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen tuntimäärä vuosiluokilla 7–9 on 10 vvt: riittämätön, kun kieltä opitaan alkeiskielitaidon vaiheessa ja kun on opittava opiskelussa tarvittavat tekstitaidot (lukemisen ja kirjoittamisen taidot)
- Toisen kotimaisen kielen opiskelu voi olla joillekin oppilaille kohtuutonta: vapauttaminen voi olla tarkoituksenmukaista koulupolun turvaamiseksi ja tuoda tarvittavaa lisätukea opetuskielen opiskeluun

Oppiaineen opiskelusta vapauttaminen

- maahanmuuttotaustainen oppilas voidaan vapauttaa jonkin oppiaineen opiskelusta 18 §:n 2 momentin nojalla: perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta
- yläkouluvaiheessa Suomeen muuttavalle maahanmuuttotaustaisen oppilaalle koulunkäynti voi olla kohtuuttoman kuormittavaa vähäisen opiskelukielen osaamisen ja aiemman koulunkäyntitaustan takia
- kysymystä oppilaan vapauttamisesta jonkin oppiaineen opiskelusta tulisi aina arvioida tapauskohtaisesti perusopetuslain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti: oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin tässä laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos perusopetuksen oppimäärän suorittaminen olisi oppilaalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärään, arviointiin ja maahanmuuttotaustaisiin oppijoihin liittyviä tärkeitä lähteitä

- Kielitaidon kehittymistä edistämässä – S2-oppimäärää opiskelevan oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi, 2023: Kielitaidon kehittymistä edistämässä | Opetushallitus verkkokauppa (oph.fi)
- Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen nykytilan arviointi 2022 S2-opetuksen_arviointi_170322.pdf (owalgroup.com)
- Eriarvoistumisen ehkäiseminen edellyttää maahanmuuttotaustaisen väestön kieli- ja perustaitojen turvaamista (karvi.fi)

Esimerkkejä osaamisen kuvauksista ja niiden soveltamisesta:

Suomen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä

T1–T4: Vuorovaikutustaitojen arviointi

Miten arvioida oppilasta, jolta ei ole mahdollista saada näyttöjä vuorovaikutustaidoista (sosiaalisten tilanteiden pelkoa, poissaolot). Rohkeus vuorovaikutuksessahan liittyy myös persoonallisuuteen.

- ✓ Vuorovaikutustaidot ovat myös opittavia taitoja!
- ✓ Jos oppilas ei osoita mitään osaamista tavoitteissa T1–3 (Esiintymisen taidot + Toiminta vuorovaikutusitilanteissa + Ryhmäviestinnän taidot) -> vaikuttaa kokonaisarviointiin, kompensaatioperiaate otetaan huomioon
- ✓ Erityisen tuen päätös ja oppimäärän yksilöllistäminen, jos oppilas ei kompensaatiosta huolimatta saavuta arvosanan 5 tasoa
- ✓ Perusopetuslain 18 §:n (Erityiset opetusjärjestelyt) mukainen päätös, eli oppilaan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin, jos se on perusteltua oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä.

T3: Esiintymistaitojen arviointi

Miten otetaan huomioon arvioinnissa se, että oppilas ei uskalla esiintyä omalle opetusryhmälle? On yhä enemmän oppilaita, joilta on vaikea saada näyttöjä niihin tavoitteisiin, jotka liittyvät esiintymistaitoihin.

- ✓ Erityisesti siis T3 / kompensaatioperiaate / esitystilanteen järjestelyt
- ✓ Olennaista erottaa puhe-esitys tai ryhmätilanne oppimisen kohteena vai työtapana

T3 ohjata oppilasta käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman avulla	S1	Oppilas oppii käyttämään luovuuttaan ja ilmaisemaan itseään monipuolisesti erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa.	Esiintymisen taidot	Oppilas osaa pitää lyhyen ja yksinkertaisen puhe-esityksen konkreettisesta, itselleen tutusta aiheesta apukysymysten avulla. Oppilas osaa ilmaista itseään ymmärrettävästi.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen itselleen tutusta aiheesta. Oppilas osaa käyttää joitakin kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää lyhyen valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.	Oppilas osaa pitää valmistellun puhe-esityksen. Oppilas osaa käyttää monipuolisesti kokonaisilmaisun keinoja esiintyessään.

5 7 8 9

T5: Lukutaidon kehittyminen

Miten arvioida tekstinymmärtämisen strategioiden osaamista? Liittyy myös työskentelyn taitoihin!

T5 ohjata oppilasta sujuvoittamaan lukutaitoaan ja käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan	S2	Oppilas sujuvoittaa lukemistaan ja oppii käyttämään tekstin ymmärtämisen strategioita sekä tarkkailemaan ja arvioimaan omaa lukemistaan.	Lukutaidon kehittyminen	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä hitaasti. Oppilas osaa ohjatusti käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa nimetä jonkin yksittäisen kehittämiskohteensa lukijana. 5	Oppilas osaa lukea rakenteeltaan ja kieleltään yksinkertaisia tekstejä melko sujuvasti. Oppilas osaa käyttää jotakin yksinkertaista tekstinymmärtämisen perusstrategiaa. Oppilas osaa tarkkailla omaa lukemistaan ja kuvata itseään lukijana. 7	Oppilas osaa lukea ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tavallisimpia tekstinymmärtämisen perusstrategioita. Oppilas osaa tarkkailla ja arvioida itseään lukijana. 8	Oppilas osaa lukea monenlaisia ikätasolleen sopivia tekstejä sujuvasti. Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen perusstrategioita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti. 9

POPS2016-tukimateriaali: Tekstinymmärtämisen strategiat

Lukustrategioilla tarkoitetaan toimintamalleja ja tekniikoita, jotka auttavat lukijaa ymmärtämään, muistamaan ja käsittelemään tekstiä. Lukustrategioita harjoitellaan **ennen lukemista** (tavoitteiden asettaminen lukemiselle, tekstin silmäily, aikaisempien tietojen aktivointi), **lukemisen aikana** (tekstin pääajatusten tunnistaminen, ennustaminen, ymmärtämisen seuraaminen, johtopäätösten tekeminen) ja **lukemisen jälkeen** (tiivistelmän tekeminen, johtopäätösten tekeminen, ymmärtämisen arvioiminen). Lukustrategioiden avulla lukija tietoisesti suunnittelee, seuraa, säätelee ja arvioi omaa ymmärtämistä.

https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/suomen-kieli-ja-kirjallisuus-oppimaaran-kasitteita

T5–8: Laaja tekstikäsitys ja lukeminen

Mitä tarkoittaa siis se, että "oppilas kehittää monimuotoisten tekstien erittelyn, arvioinnin ja tulkitsemisen taitoja" (T6) lukea yksinkertaisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä eri muodoissaan (T6)?

- ✓ Kompensaatioperiaate
- ✓ Oppilaan oppimisen kokonaistilanne, tuen eri muodot, mahdollisesti erityisen tuen päätös ja oppimäärän yksilöllistäminen
- ✓ Kuvauksessa mainittu "monimuotoiset tekstit" mahdollistaa siis myös tekstin kuuntelun tekstin vastaanottamisen tapana, esim. Sovitusti tai vaihtoehtona – kuitenkin niin, että kirjoitetun tekstin lukutaito varmistetaan!

T12: Tekstin tuottamisen prosessin hallinta - -

T12 kannustaa oppilasta kehittämään tekstin tuottamisen prosesseja ja taitoa arvioida omia tekstejä, tarjota mahdollisuuksia tekstien tuottamiseen yhdessä, rakentavan palautteen antamiseen ja saamiseen, ohjata ottamaan huomioon tekstin vastaanottaja sekä toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	S3	Oppilas kehittää tekstin tuottamisen prosessejaan ja taitoaan tuottaa tekstiä yhdessä, arvioida omia ja muiden tekstejä ja ottaa vastaan palautetta omista teksteistä. Hän oppii toimimaan eettisesti verkossa	Tekstin tuottamisen prosessin hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa ideoida ja tuottaa tekstiä **mallien tai apukysymysten** avulla. Oppilas osaa tehdä **joitakin pintatason** havaintoja omasta tekstistään. 5	Oppilas osaa **ohjatusti** suunnitella ja tuottaa tekstiä sekä **yksin että ryhmässä**. Oppilas osaa tehdä **ohjatusti** havaintoja omasta tekstistään. Hän osaa antaa niukkaa palautetta toisten teksteistä. Oppilas osaa käyttää **mekaanisesti** lähteitä. Oppilas noudattaa **ohjatusti** tekijänoikeuksia. 7	Oppilas osaa **ohjatusti** muokata tekstiään palautteen pohjalta. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään sekä antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä. Oppilas osaa **ohjatusti** käyttää lähteitä. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia. 8	Oppilas osaa muokata tekstinsä rakennetta ja kieltä. Oppilas osaa arvioida omia tekstejään ja vastaanottaa palautetta sekä antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä. Oppilas osaa käyttää lähteitä **tarkoituksenmukai-sella tavalla**. 9

Miten tehdään prosessi näkyväksi?

Esimerkki: Yhdeksäsluokkalaisten itsearviointitaidot kirjoittamisessa

- Karvin arvioinnissa 2019 oli kaksi kirjoitustehtävää: 1. tehtävässä (kantaa ottava teksti) oppilaat laativat mielipidekirjoituksen, jossa heitä pyydettiin ottamaan kantaa kotikuntansa asioihin kunnan nettisivuilla. 2. kirjoitustehtävässä (pohtiva teksti) oppilaat reflektoivat laatimaansa mielipidekirjoitusta, sen kirjoittamisprosessia ja itseään kirjoittajana.
- Reflektoinnin kohteet: 1) Laadittu teksti (tekstin käsite), 2) Mahdollisuudet kehittyä kirjoittajana, 3) Kirjoittamiskäsitys, 4) Kirjoittamisprosessin luonnehdinta

Voisiko tehtävän muokata 6.-luokkalaisille sopivaksi? Voisiko pohtivan tekstin sijaan olla valmiita vaihtoehtoja, joissa omaa prosessia voisi kuvata?

Lähde: Kirjoitan, siis ajattelen: Näkökulmia kirjoittamisen opetukseen (2020)

T10/11: Tekstilajien hallinnan jatkumo 6. ja 9. lk.

T10 kannustaa ja ohjata oppilasta kielentämään ajatuksiaan ja harjoittelemaan **kertovien, kuvaavien, ohjaavien ja yksinkertaisten kantaa ottavien** tekstien tuottamista, myös monimediaisissa ympäristöissä	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa **mallien tai apukysymysten avulla** yksinkertaisia kertovia tekstejä itselleen tutuista aiheista.	Oppilas osaa tuottaa **ohjatusti** kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä sekä käyttää joitakin niille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa **ohjatusti** käyttää kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.	Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja yksinkertaisille kantaa ottaville teksteille tyypillisiä ilmaisutapoja.
				S3: Tutkitaan ja harjoitellaan käyttämään kertomiselle, kuvaamiselle, ohjaavalle ja kantaa ottavalle ilmaisulle tyypillisiä kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.			
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa **kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä**, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Oppilas oppii tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja oppii valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja.	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa tuottaa **mallien avulla** yksinkertaisia ja konkreettisia kertovia ja kuvaavia tekstejä itselleen tutuista aiheista. 5	Oppilas osaa tuottaa ohjaavia ja yksinkertaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää mallien avulla niille tyypillisiä keinoja. 7	Oppilas osaa tuottaa pohtivia ja erilaisia kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä keinoja. 8	Oppilas osaa tuottaa **itsenäisesti** erilaisia tekstejä ja käyttää monipuolisesti niille tyypillisiä keinoja. 9

T14: Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen

Kirjallisuuden valinta ja määrä?
Tekstivalikoiman laajentaminen?

Opetuksen tavoite	Sisältö-alue	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohteet	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T14 kannustaa oppilasta laajentamaan tekstivalikoimaansa ja lukemaan lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä rohkaista lukuharrastukseen ja lukuelämysten jakamiseen ja kirjaston aktiiviseen käyttöön	S4	Oppilas laajentaa tekstivalikoimaansa ja lukee lapsille ja nuorille suunnattua kirjallisuutta sekä oppii käyttämään kirjastoa.	Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen	Oppilas on lukenut jonkin lyhyen kaunokirjallisen teoksen ja ikäkaudelleen sopivan tietokirjan.	Oppilas on lukenut osan sovituista kaunokirjallisista ja tietoteoksista. Oppilas pitäytyy itselleen tutuissa tekstilajeissa. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja ohjatusti.	Oppilas on lukenut sovitut kaunokirjalliset ja tietoteokset. Oppilas osaa valita luettavakseen erilaisia ikäkaudelleen sopivia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja itsenäisesti.	Oppilas osaa valita luettavakseen myös itselleen uudenlaisia tekstejä. Oppilas osaa käyttää kirjastopalveluja monipuolisesti.

Tavoitteiden yhdistyminen tehtävissä – esimerkkinä Lukupiiritehtävä

Miten laaja-alainen osaaminen on mukana tehtävässä – tavoitteiden kautta – vai muuten?

Tekstien tulkitseminen

Vuorovaikutus-tilanteissa toimiminen

Lukupiiri-tehtävä

T8: Lapsille ja nuorille tarkoitetun kirjallisuuden ja tekstien tuntemus ja lukukokemusten jakaminen

T2: Ryhmä-viestinnän taidot

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen

T4: Vuorovaikutus-taitojen kehittäminen

T14: Kirjallisuuden tuntemus ja tekstivalikoiman laajentaminen

Luetaan ryhmän valitsema yhteinen kirja, jonka pohjalta tehdään tehtäviä yhdessä ja keskustellaan. Valmistellaan ryhmän yhteinen kirjan esittely koko luokalle. Lopuksi arvioidaan työskentelyä.

Lukuvuosiarvioinnin näyttöjen kertyminen

Riittääkö lukuvuosiarviointiin T1:stä yksi näyttö?

6. luokan tavoitteet oman koulun ops + valtakunnalliset kriteerit	Tehtävä 1: Lukupiiritehtävä	Tehtävä 2: Puhe-esitys	Tehtävä 3: Koe	Tehtävä 4
T1	x			x
T2		x		
--				
T6	x		x	
T7		x		x
--				
T15	x	x	x	

Tarkastele ja pohdi tehtäväkokonaisuuksia ja näyttöjä omassa työssäsi

- Miten omissa tehtävissäsi/näytöissä yhdistyvät eri tavoitteet ja tavoitealueet?
- Mihin tavoitteisiin tehtävä kiinnittyy ja mitkä tavoitteet ovat keskeisimpiä, ensisijaisia?
- Miten suunnittelet vuosiluokkien (summatiivisen arvioinnin näkökulmasta) tehtäväkokonaisuudet? Miten seuraat, että näyttöjä kertyy kaikista tavoitteista?
- Miten monipuolisen osaamisen osoittaminen on tehty mahdolliseksi tehtävissä/kokeissa?
- Millaisia vaihtoehtoisia tapoja osoittaa osaamista on tarjolla, esimerkiksi kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa suullisin tai kirjoitustehtävin?

Erityistä tukea saavan oppilaan lukuvuosiarviointi

- **Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti**
  - suoriutumista arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin
- **Oppimäärän yksilöllistäminen tehdään vasta silloin**
  - kun oppilas ei annetusta tuesta huolimatta näytä saavuttavan arvosanan 5 edellyttämää osaamisen tasoa
- **Jos oppilas opiskelee oppiaineen yksilöllistetyn oppimäärän mukaan**
  - suoriutumista arvioidaan HOJKSissa määriteltyjen yksilöllisten tavoitteiden mukaan
  - arviointi ei tällöin perustu lukuvuosiarvioinnin kriteereihin
- **Yksilöllistettyjen oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää numeroarvioinnin sijaista sanallista arviota.**

Arvioinnista yleisesti: formatiivinen ja summatiivinen arviointi

Arviointi opettajan lakisääteisenä tehtävänä

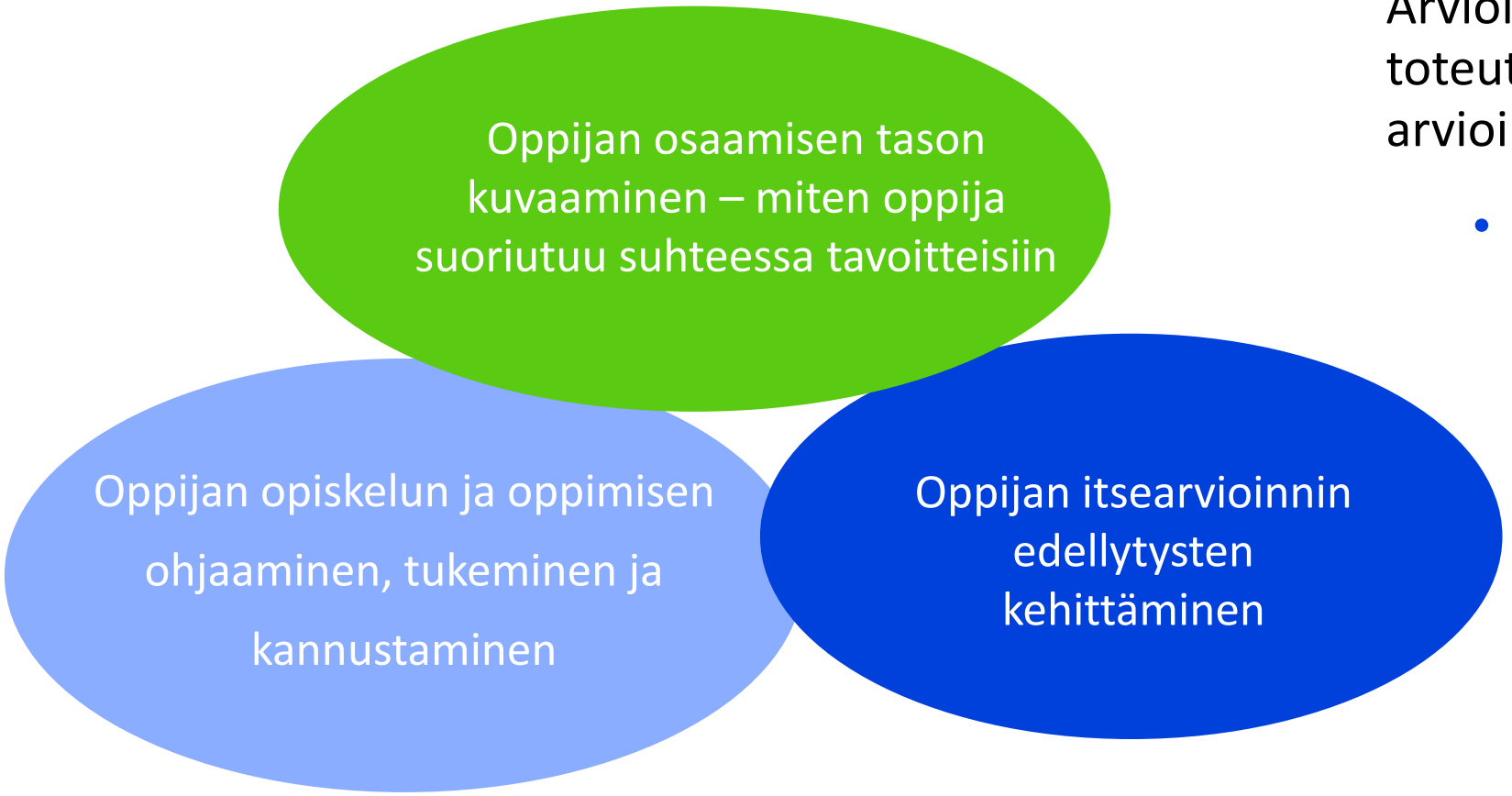

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita.

- Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät **koulun arviointikulttuurissa**.

Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Formatiivinen arviointi auttaa eteenpäin

Summatiivinen arviointi kokoaa opittua

Arvioinnin yleiset periaatteet

- Monipuolista
- Avointa; yhteistyö osallisuus
- Yhdenvertaista
- Suunnitelmallista, johdonmukaista
- Oppilaan ikäkausi ja edellytykset huomioivaa
- Perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

Näkyvä ja näkymätön kulttuuri

Hämäläinen et al. 2002

Kielitietoisuus: millaisin käsittein ja miten arvioinnista puhutaan?

Virallinen
Mitä minun pitää tehdä?

Näkyvä

Opetuksen ja oppimisen tavoitteet ja arvioinnin yleiset ohjeet ja kriteerit!

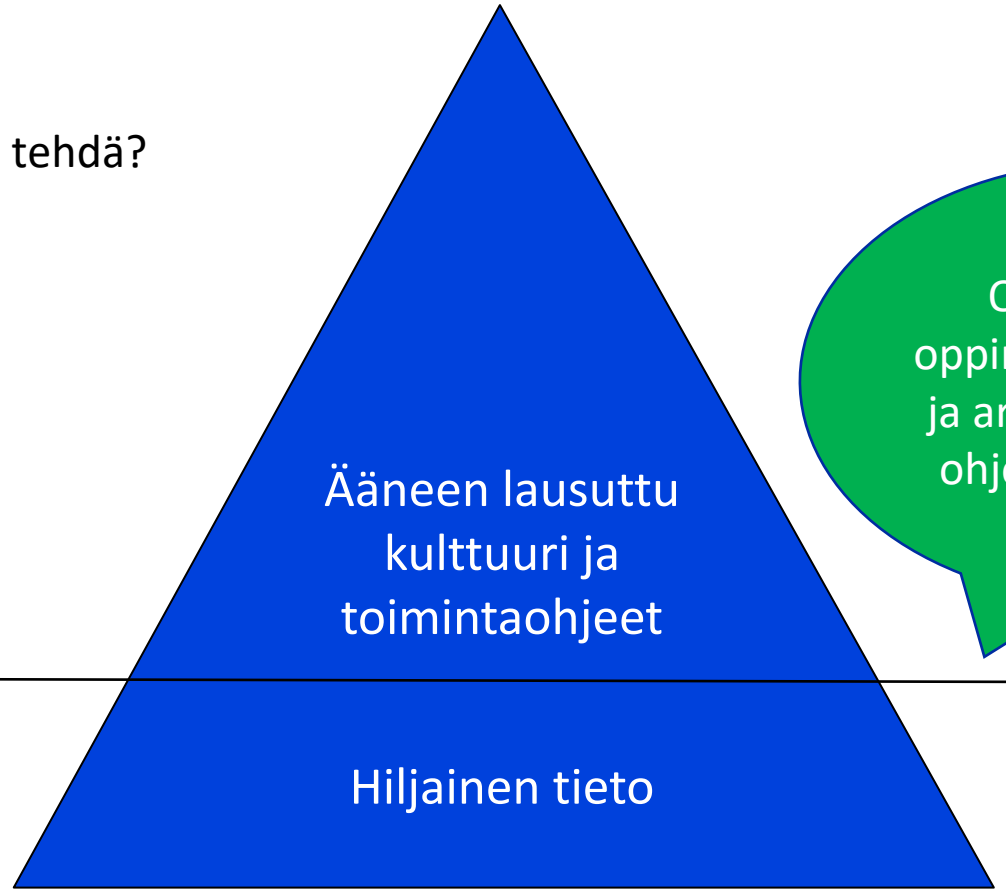

Epävirallinen
Opittuja tapoja ja sääntöjä

Näkymätön

Jatkuva arviointi? Tuntiaktiivisuus ja viittaaminen??? Kurssien arviointi?? Jos tekee lukudiplomin, voi korottaa numeroa…

Opetuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi muodostavat kokonaisuuden

Mitkä ovat oppimiselle ja osaamiselle asetetut tavoitteet?

- Mitkä ovat tavoitteet, jotka on kohdennettu kyseiselle vuosiluokalle?
- Miten tavoitteet sanoitetaan oppilaalle?

Miten tavoitteet voidaan saavuttaa?

- Mitkä sisältöalueet valitaan?
- Mitkä menetelmät, materiaalit ja oppimisympäristöt parhaiten tukevat tavoitteiden saavuttamista?

Miksi, mitä ja miten arvioidaan: formatiivinen?

- Miten ja milloin annettuna palaute parhaiten palvelee oppimista?
- Millaista tietoa palaute tuottaa opettajalle? Entä oppilaalle?

Miksi, mitä ja miten arvioidaan: summatiivinen?

- Miten ja milloin annettuna arviointi parhaiten palvelee tavoitteiden saavuttamista ja osaamisen mittaamista?
- Millaista tietoa summatiivinen arviointi tuottaa opettajalle? Entä oppilaalle?

Mukaellen Ouakrim-Soivio, N. 2015. Oppimisen ja osaamisen arviointi. Helsinki: Otava.

Jotta voi tavoitella parasta osaamista, oppilaan pitää tietää

Mitä hän on oppimassa?

- **oppimisen tavoitteet**

Mitä hänen pitäisi osata?

- **osaamisen kuvaus**

Mistä hän tietää onnistuneensa?

- **arvioinnin kriteerit**

OPETTAJA:

- Selvittää ja selkiyttää tavoitteet ja myös kriteerit oppilaalle
- Ohjaa oppilasta hänen opiskeluun liittyvissä pohdinnoissaan
- Auttaa oppilasta näkemään hänen vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja edistymistään
- Auttaa oppilasta havainnoimaan omaa toimintaansa realistisesti, sekä kannustaa kokeilemaan, korjaamaan ja jatkamaan toimintaansa saadun palautteen avulla
- Saa palautetta omasta opetuksestaan ja ohjaamisestaan ja tarvittaessa muuttaa toimintaansa

Arvioinnin tehtävä: formatiivinen arviointi

- Oppimista tukevaa ja ohjaavaa palautetta
- Kehittävää, kuvailevaa, kannustavaa
- Suuntaa tulevaa
- Monimuotoista, usein tapahtuvaa
- Osa päivittäistä työskentelyä ja vuorovaikutusta, on osa pedagogiikkaa
- Systemaattista ja spontaania, opiskelu-/oppimisprosessista
- Tehdään suhteessa opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin **tavoitteisiin**.
- **Opettaja, oppilas itse tai joku muu henkilö, henkilöt**
- Ei vaadi dokumentaatiota

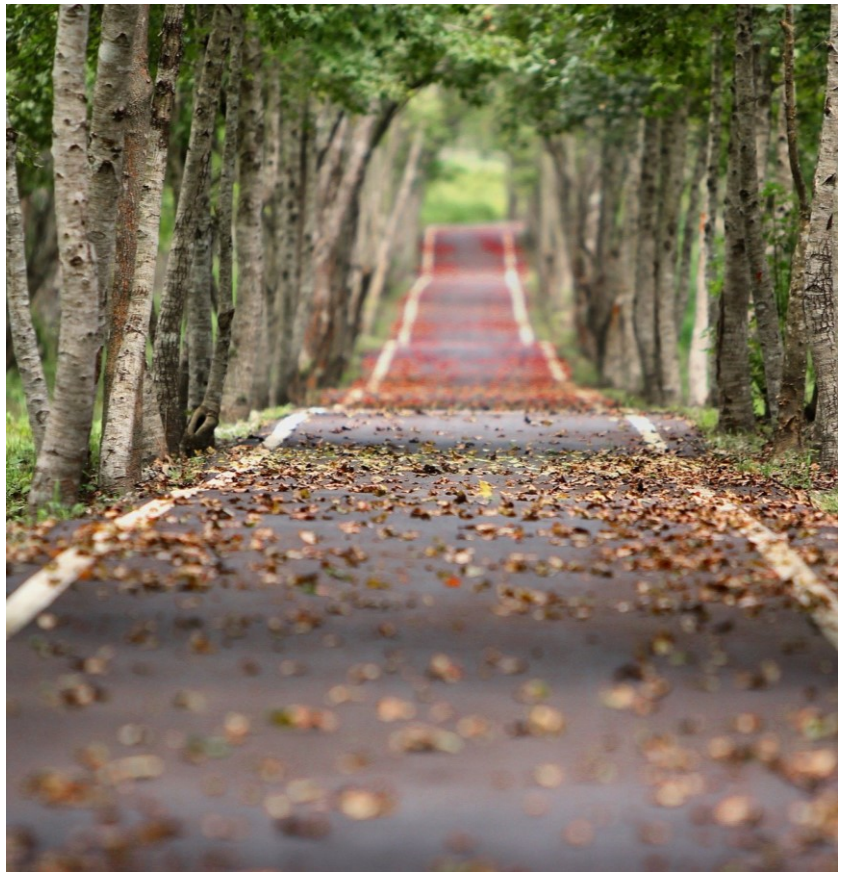

Formatiivinen arviointi

Oppilas -> **oppimaan oppimisen taitoja:**

- *Oppiaineiden tavoitteiden ymmärtäminen*, mitkä ovat tavoitteeni? *(tavoitetila)*
- *Oma edistyminen suhteessa tavoitteisiin*, tämän hetkinen tila? *(nykytila)*
- *Miten voi parantaa suoriutumista*, pääsen tavoitteisiini? *(muutos)*

Opettaja -> opetuksen kehittäminen (vastaamaan oppilaiden tarpeita ja tavoitteita)

Huoltajille annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen etenemisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Summatiivinen arviointi kokoaa opittua

- Huomioidaan arvioinnin yleiset periaatteet.
- Tehdään suhteessa opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin tavoitteisiin.
- Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.
- Arviointi ei saa tulla yllätyksenä.

Summatiivinen arviointi

- Tehtävänä on kuvata, **kuinka hyvin ja missä määrin** oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineittain oppiaineille asetetut **tavoitteet**.
- Tehdään **vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi.** Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta.
- Summatiivisen arvioinnin tekee oppilasta opettanut **opettaja**, tai jos opettajia on useita, **opettajat yhdessä**.
- Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa.
- Summatiiviseen arviointiin vaikuttavien näyttöjen arviointi tulee dokumentoida.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Kiitos!

perusopetus@oph.fi

Lasten runovallankumous -koulutus opettajille

- Koulutus innostaa opettajia sanataiteen ja runouden hyödyntämiseen esi- ja alkuopetuksessa yli oppiainerajojen. Koulutus koostuu kolmesta etäkoulutuspäivästä, kotitehtävistä ja pedagogisesta aineistosta. Monipuoliset koulutuspäivät ja räätälöity aineisto tarjoavat opettajille välineitä lukuleikin ja kirjainkiinnostuksen herättämiseen laaja-alaisesti. Koulutuspäivien välissä tehdään kotitehtäviä oman lapsiryhmän kanssa.
- Koulutuksesta järjestetään maalis-toukokuussa 2024 kaksi samansisältöistä etäkoulutustoteutusta:
  1. toteutuksen koulutuspäivät (Zoomissa klo 9-15) : 13.3., 10.4. ja 15.5.2024
  2. toteutuksen koulutuspäivät (Zoomissa klo 9-15) : 20.3., 17.4. ja 16.5.2024
- Lisätiedot ja ilmoittautumisohjeet Kulttuurikeskus PiiPoon sivuilla

Kuuntelen, siis luen -mallinnus

- Yleistä osaa voi hyödyntää minkä tahansa kirjan lukemisessa tai kuuntelemisessa. Sankaritarinoita (kaikille) -osa keskittyy erityisesti tähän kirjaan.
- Opetushallitus on tuottanut mallinnuksen yhteistyössä ILT Educationin, Helsingin kaupunginkirjaston sekä opettajien kanssa.
- https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kuuntelen-siis-luen

Materiaali äänikirjojen käyttöön

Kokonaisarviointi

- POPS (2014) määritellyt tavoitteet muodostavat kunkin oppiaineen kokonaisuuden.
- Tavoitteiden ”esiintyminen” tai ”laajuus” voivat vaihdella, kokonaisuuden kannalta kaikki ovat yhtä tärkeitä.
- Osa tavoitteista on kumuloituvia prosessi tai taitotavoitteita, osa taas selkeästi tiettyyn sisältöön viittaavia.
- Monta erilaista palaa muodostaa arvioinnin kokonaisuuden.

Työskentely

- Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Työskentelystä ei anneta erillisiä arvioita tai arvosanoja todistuksiin.

Osaamisen kuvauksia 6. vuosiluokan lukuvuosiarvioinnin kriteeritaulukoista (OPH-172-2023)

LI T7: Oppilas ymmärtää turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä ja pyrkii toimimaan turvallisesti ja asiallisesti. (A7)

KU T4: Oppilas kokeilee ohjatusti jonkin materiaalin tai tekniikan käyttöä. (A5)

MU T6: Oppilas esittää perusteltuja näkemyksiä ja osallistuu keskusteluun musiikillisista havainnoista sekä musiikin esteettistä, ajallisista ja kulttuurisista merkityksistä. (A9)

KS T3: Oppilas valmistaa omaan tai yhteiseen suunnitelmaan perustuvan tuotteen tai teoksen, jossa on huomioitu esteettisyys ja toimivuus. (A8)

Arviointi osana oppimista

Arviointi on osa oppimisprosessia, ja sen tulee kattaa oppimisen tavoitteet monipuolisesti. On tärkeää suunnitella arviointi niin, että se edistää oppilaan taitoa arvioida omaa oppimistaan. Arviointi on keskeinen osa myös oppimistehtävien suunnittelua. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki tilanteet, joissa oppilas antaa näytön osaamisestaan, ja oppilaan pitää olla selvillä siitä, millaisin kriteerein hänen osaamistaan arvioidaan.

Johanna Ovaska ja Katriina Rapatti, Monipuolinen arviointi yhdistää kieliaineita

Kieli koulun ytimessä – näkökulmia kielikasvatukseen. Toim. Anna-Kaisa Mustaparta. Opetushallitus 2015.
https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kieli-koulun-ytimessa-nakokulmia-kielikasvatukseen